

А. А. Карнаух
доцент кафедри політичних наук,
публічного управління та адміністрування
НПУ імені М. П. Драгоманова,
кандидат політичних наук, доцент
Л. І. Николин
студентка 2 курсу освітнього ступеня “магістр”
факультету політології та права
НПУ імені М. П. Драгоманова
(м. Київ)

УГОДА ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ – ОСОБЛИВОСТІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЧЛЕНСТВА УКРАЇНИ В ЄС

На сьогоднішній день Європейський Союз (ЄС) вважається найважливішим стратегічним партнером України у сфері економічного та політичного співробітництва. Основні напрямки та умови співпраці між обома сторонами закріплені в Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, що була підписана у 2014 році та набула чинності 1 вересня 2017 року. Угода про Асоціацію зосереджує свою увагу на “підтримці основних реформ у країнах-підписантах, їх економічному відновленні, управлінні, секторальній співпраці та далекосяжній лібералізації торгівлі з ЄС” [2, ст. 197-198]. Таким чином, велика частина Угоди присвячена питанням торгівлі та передбачає створення глибокої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі (ПВЗВТ). Крім того, Угода про асоціацію передбачає створення спеціальної інституційної інфраструктури для моніторингу, контролю та оцінки її виконання обома сторонами, у тому числі створення органу відповідального за врегулювання конфліктів, у разі недотримання умов договору підписантами [1, ст. 6-7]. Отже, Угода про асоціацію є всеохоплюючим документом, який надає Європейському Союзу важелі для впливу на зміни в українській політиці, таким чином сприяючи наближенню українського законодавства до європейського.

Варто зазначити, що кінцева мета Угоди про асоціацію – інтеграція країни-партнера в єдиний європейський Внутрішній ринок. Щоб досягти цієї цілі угода передбачає зобов’язання імplementувати елементи правової системи Європейського Союзу (спільний доробок норм ЄС або “*acquis communautaire*”) управовий порядок країни-партнера. Іншими словами, Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом передбачає “європеїзацію” різних сфер української політики та, зокрема тих, що підпадають під дію угоди про створення ЗВТ. ЄС пропонує країнам партнерам вигідні умови економічної співпраці, що дозволяє просувати власні політичні цінності та практики через “принцип умовності” [6, ст. 289]. Принцип умовності, що закладений в угоді про асоціацію суттєво відрізняється від попередніх угод укладених між Україною та ЄС (зокрема Угода про Партнерство та

Співробітництво, що попередньо регулювала відносини Україна-ЄС). В даному випадку він передбачає два компоненти: положення, що стосуються загальних цінностей та доступу до ринку [5, ст. 4].

Пункти договору, що стосуються загальних цінностей, передбачають зобов'язання України поважати та дотримуватися суспільних цінностей Європейського Союзу, що зазначені у статті 2 Договору про Європейський Союз. Цей тип “принципу умовності” пов'язаний з положенням про “істотні складові угоди” та з положенням про призупинення, що надає Європейському Союзу право відкликати чи призупинити угоду або деякі її частини у разі порушення країною-партнером загальних цінностей. Положення про призупинення існувало в попередніх міжнародних угодах ЄС, однак у випадку угоди про асоціацію воно було значно розширено. Наприклад, він дає право ЄС “призупинити надання конкретних пільг в рамках ПВЗВТ, у випадку серйозного порушення прав людини та основних свобод” [5, ст. 5]. Серед інших положень, стаття 6 Угоди про асоціацію, яка стосується “співпраці у сфері внутрішніх реформ”, також підпадає під категорію загальних цінностей. Тому Україна зобов'язана “забезпечити, щоб її внутрішня політика ґрунтувалася на принципах стабільності, ефективності демократичних інститутів та верховенства права, поваги до прав людини та основних свобод”. Таким чином, українська сторона повинна сприяти інституційним реформам та адаптації норм ЄС до українського законодавства [3].

Що стосується положення про доступ до ринку, договір передбачає дещо асиметричний спосіб співпраці і вимагає від України адаптацію норм ЄС до Європейського законодавства у сфері торгівлі. Це означає, що Україна зможе отримати пільговий доступ до Внутрішнього ринку ЄС лише після виконання набору законодавчих вимог, включених до Угоди про асоціацію. Однак така сувора умова застосовується лише до деяких частин ЗВТ, тоді як різні розділи Угоди мають різний ступінь “умовності”. Механізм моніторингу, що реалізується Радою Асоціації та спеціальними комітетами, заснований з метою оцінки прогресу впровадження норм ЄС [5, ст. 210-211].

Незважаючи на суттєво посилений принцип умовності, Угода про асоціацію не містить положень стосовно членства України в Європейському Союзі, проте вона також не заперечує такої перспективи. Варто підкреслити, що на сьогоднішній день, Угода про асоціацію, яку ЄС підписав з Україною (а також з Грузією та Молдовою) є найбільш комплексним та амбіційним договором укладеним ЄС із зовнішнім партнером. Положення договору, особливо ті, що стосуються ПВЗВТ, передбачають поступове зближення економічних та політичних зв'язків між країнами-підписантами з перспективою вступу до Внутрішнього ринку ЄС. Тому, Угоди про Асоціацію 2014 року вважаються угодами нового покоління, що зорієнтовані на інтеграцію. Така співпраця передбачає впровадження принципів, концепцій та умов договору, що повинні інтерпретуватися та застосовуватися так, ніби третя країна є членом

Європейського Союзу [4, ст. 161]. Такій унікальній, по своїй сутності, угоді вже присвоїли характеристику “інтеграція без членства”.

Отже, будучи важливим стратегічним партнером, Європейський Союз безсумнівно має вплив у сфері формування української державної політики. Цей вплив регулюється Угодою про асоціацію, яку Україна підписала з Європейським Союзом і розповсюджується не тільки на сфери пов’язані з економікою та торгівлею. Однак, не зважаючи на існування комплексного механізму взаємодії та інтеграції, перспективи повного членства України в Європейському Союзі не є предметом договору і можуть бути розглянуті після повної імплементації Угоди про асоціацію.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Рудік О. М. Інституційне забезпечення Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. *Аспекти публічного управління: 9-10 (11-12), 2014, с. 5-11.* URL: <https://aspects.org.ua/index.php/journal/article/view/111/111>
2. Chochia, A., Popjanevski, J. “Change of Power and Its Influence on Country’s Europeanization Process. Case study: Georgia”, in T. Kerikmäe & A. Chocia, *Political and Legal Perspectives of the EU Eastern Partnership Policy*, Cham, Springer, 2016, pp. 197-198.
3. Official Journal of the European Union, *Association Agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part*, Brussels, 21 March 2014.
4. Petrov, R. “Implementation of Association Agreements between the EU and Ukraine, Moldova and Georgia: Legal and Constitutional Challenges” in T. Kerikmäe & A. Chocia, *Political and Legal Perspectives of the EU Eastern Partnership Policy*, Cham, Springer, 2016, p. 161.
5. Van der Loo, G. *The EU-Ukraine Association Agreement and Deep and Comprehensive Free Trade Area: A New Legal Instrument for EU Integration Without Membership*, Leiden, Boston, Brill Nijhoff, 2016
6. Wincott, W. “The Idea of the European Social Model: Limits and Paradoxes of Europeanization” in K. Featherstone & C. M. Radaelli, *The Politics of Europeanization*, Oxford, Oxford University Press, 2003, p. 289.

О. В. Новакова
*професор кафедри політичних наук,
публічного управління та адміністрування
НПУ імені М. П. Драгоманова,
доктор політичних наук, професор
(м. Київ)*

ПРАВА ЛЮДИНИ: СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ

Дотримання прав і свобод людини є пріоритетним завданням демократичного суспільства. Україна, отримавши державну незалежність, також почала торувати шлях до демократичності та верховенства права. Про це свідчить закріплення прав і свобод громадянина в окремому розділі Конституції України. Зокрема стаття 21 Основного Закону проголошує рівність усіх людей у гідності та правах. На думку науковців